

Bratislava, 29. január 2020

Najtransparentnejšiu kampaň vedie PS/Spolu, najhoršiu Vlasť a Smer

Koalícia PS/Spolu vedie najtransparentnejšiu predvolebnú kampaň, pred stranami SaS a Dobrá voľba. Naopak, najmenej transparentnými sú kampane strán Vlasť a Smer. Vyplýva to z hodnotenia úplnosti a obšírnosti informácií strán o ich príjmoch, výdavkoch, majetkoch volebných lídrov či kvality ich webových stránok metódou Transparency International po troch štvrtinách kampane.

Transparentnosť kampane je dôležitou súčasťou férovej volebnej súťaže. Čím sú strany v súboji menej transparentné, tým je vyššie riziko, že po voľbách budú rešpektovať vôľu sponzorov v pozadí a nie občanov.

Transparentné účty koalície PS/Spolu sú zo všetkých najpodrobnejšie, zachytávajúce kampaň v reálnom čase. Strany Progresívne Slovensko aj Spolu – občianska demokracia uvádzajú nielen aký druh tovaru a služby v kampani nakupujú, ale aj množstvá či informáciu, pre ktorého kandidáta sú určené. Dvojkoalícia tiež zverejnila podrobné vyúčtovanie výdavkov pred oficiálnou kampaňou a obaja jej lídri, Michal Truban aj Miroslav Beblavý, ponúkli svoje majetkové aj daňové priznania za ostatné tri roky.

TRANSPARENTNOSŤ VOLEBNÝCH KAMPANÍ POLITICKÝCH STRÁN

(stav k 29.01.2020)

Strana	Celková známka	Výdavky v kampani (váha 35%)	Príjmy strany a lídra (váha 35%)	Výdavky pred kampaňou (váha 10%)	Organizácia kampane (váha 10%)	Web kampane (váha 10%)
PS/Spolu	1 (1,00)	1	1	1	1	1
SaS	2 (1,65)	2	1	2	3	1
Dobrá voľba	2 (2,27)	3,5	1	2	3	2
OĽaNO	2 (2,40)	2,5	1,5	3	3	4
KDH	3 (2,55)	2	3	3	3	2
ĽSNS	3 (2,65)	2	3	2	3	4
Za ľudí	3 (2,80)	3	3	3	3	1
Most-Híd	3 (2,92)	3,5	2	3	5	2
Sme rodina	3 (3,20)	3	3	3	5	3
SNS	3 (3,20)	3	3	3	5	3
MKS	4 (3,73)	3,5	4	5	3	3
Smer	4 (3,85)	4	3	5	5	4
Vlasť	4 (3,90)	3	5	5	5	1

Zdroj: Transparency International Slovensko, hodnotenie známkami v škále od 1 do 5

Strana Vlasť Štefana Harabina skončila ako posledná kvôli najmenej dôveryhodným zdrojom financovania jej kampane. Relatívne veľké a rizikové pôžičky jej veritelia, vrátane malej českej firmy, nevedia dôveryhodne

vysvetliť. Žiadna iná strana s takými malými preferenciami neuvádza také veľké požičané sumy, navyše od osôb, ktoré nie sú všeobecne známe ako finančne zabezpečené.

V porovnaní s prvým hodnotením, ktoré Transparency International Slovensko zverejnila začiatkom decembra, sa neposunula k lepšiemu najsilnejšia vládna strana Smer-SD. Tri štvrtiny jej výdavkov je skrytých v spriaznených agentúrach. Verejnosť tak vôbec nevie, ako boli tieto peniaze použité. Smer nie je ochotný, na rozdiel od väčšiny ostatných strán, ani zverejniť rozsah svojej bilbordovej kampane. Napriek miernym pozitívnym zmenám vo vykazovaní výdavkov v posledných dňoch hodnotíme zatiaľ celkovo kampaň strany Roberta Fica ako netransparentnú.

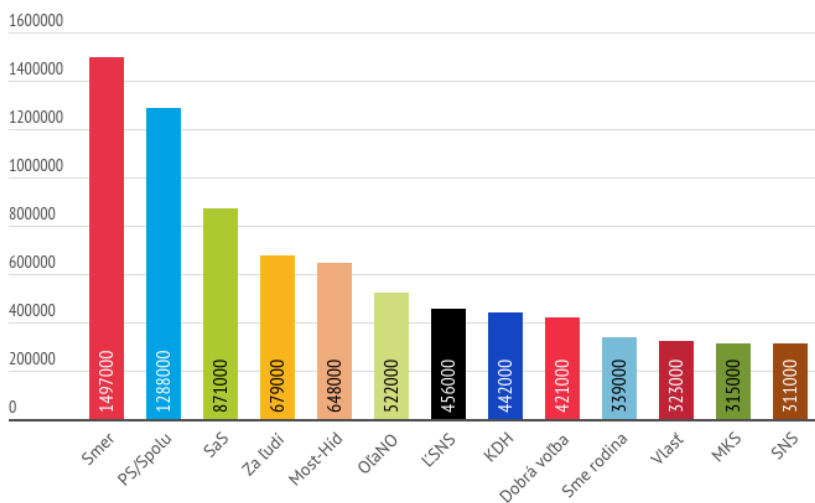
Väčšina zvyšných strán sa v ďalšom priebehu kampane dokázala mierne zlepšiť, a to najmä v kvalite vedenia transparentného účtu ale aj informáciám o majetkoch a príjmoch ich lídrov. K Michalovi Trubanovi (PS/Spolu) a Richardovi Sulíkovi (SaS) sa vo zverejnení daňových priznaní pridali Tomáš Drucker (Dobrá voľba), Igor Matovič (OĽaNO) a čiastočne aj Árpád Érsek (Most-Híd).

Naopak, prehľadnosť kontroly financovania kampaní u viacerých strán komplikuje hradenie výdavkov cez dvorné (často aj nie renomované) agentúry, neochota zverejniť detaily za už minutých výdavkov či majetkových pomerov lídrov strán. Pri politikoch vládnej strane Smer sme tiež zaznamenali viaceré náznaky využitie štátneho aparátu pre potreby volebnej kampane.

Presne mesiac pred voľbami vykazujú strany celkové výdavky v oficiálnej volebnej kampani na úrovni osem miliónov eur. S 1,5 miliónom eur má nateraz najväčšiu kampaň strana Smer, pred PS/Spolu (1,3 milióna eur) a stranou SaS s výdavkami za 870-tisíc eur. V predchádzajúcich parlamentných voľbách v roku 2016 minuli strany dokopy 12 miliónov eur.

8 MILIÓNOV EUR VO VOLEBNEJ KAMPANI

Doterajšie výdavky politických strán na predvolebnú kampaň k 29.01.2020

Zdroj: transparentné účty strán

Luboš Kostelanský, lubos.kostelansky@transparency.sk, 0948 003 625, **Gabriel Šípoš**, sipos@transparency.sk

Hodnotenie transparentnosti kampaní aj s podrobnými zdôvodneniami nájdete na <http://volby.transparency.sk/parlament2020/>

AKO HODNOTÍME TRANSPARENTNOSŤ VOLEBNÝCH KAMPANÍ (Metodika Transparency International Slovensko)

Výsledné hodnotenie politickej strany je známka na škále od 1 (najlepšia) do 5 (najhoršia). Znamka je priemerom známok udelených za päť hodnotených kritérií pri zohľadnení rozdielnych váh jednotlivých kritérií.

Prvé hodnotenie Transparency uskutočnila v prvej štvrtine oficiálnej volebnej kampane, opakované v troch štvrtinách kampane. Politické strany tak dostali priestor na zlepšenie sa v priebehu kampane.

VÝDAVKY V KAMPANI

Váha kritéria 35%

Prehľadnosť transparentného účtu. Do akej miery sú položky na volebnom transparentnom účte prehľadne popísané a je možné identifikovať účel a príjemcu/poskytovateľa?

Znamka 1

Transparentný účet je detailný, politická strana s ním pracuje v podstate denne, reálne zobrazuje volebnú kampaň a jej vývoj. Jednotlivé transakcie sú úplne popísané – obsahujú označenie platcu/príjemcu aj účel transakcie. Popisky výdavkov sú podrobnejšie, zobrazujú nielen nakupovanú komoditu/službu ale často aj jej kvantitu, či kvalitu.

Znamka 2

Transparentný účet je podrobný, politická strana ho využíva pravidelne, zobrazuje volebnú kampaň a jej vývoj. Jednotlivé transakcie sú úplne popísané – obsahujú označenie platcu/príjemcu aj účel transakcie. Popisky výdavkov nie sú podrobné, zobrazujú len nakupovanú komoditu/službu, kvantitu, či kvalitu opisujú iba veľmi zriedka alebo vôbec.

Znamka 3

Transparentný účet je obsiahly, politická strana ho využíva často, ponúka pohľad na volebnú kampaň a jej vývoj. Nie všetky transakcie sú úplne popísané – pri niektorých chýba označenie platcu/príjemcu alebo účel transakcie. Popisky výdavkov sú stručné, málo opisne približujú nakupovanú komoditu/službu, o kvantite, či kvalite nehovoria vôbec.

Znamka 4

Transparentný účet je stručný, politická strana s ním pracuje málo, ponúka len obmedzený pohľad na volebnú kampaň a jej vývoj. Veľa transakcií je neúplných – chýba pri nich označenie platcu/príjemcu alebo účel transakcie. Vyskytujú sa aj úplne neidentifikovateľné platby, nejde o zásadné položky z hľadiska veľkosti. Popisky výdavkov sú všeobecné, nedostatočne opisujú nakupovanú komoditu/službu, o kvantite, či kvalite nehovoria vôbec.

Znamka 5

Transparentný účet obsahuje málo transakcií, strana s účtom nepracuje takmer vôbec. Nezobrazuje volebnú kampaň, politická strana ju ukryla do prostredia mediálnej agentúry. Najhoršie hodnotenie je udelené aj vtedy, keď zásadné transakcie z hľadiska veľkosti nie sú identifikovateľné - chýba v nich označenie platcu/príjemcu a zároveň popis transakcie.

PRÍJMY STRANY A LÍDRA

Váha kritéria 35 %

Pôvod vlastných zdrojov. Do akej miery informuje politická strana o spôsobe nadobudnutia finančných zdrojov investovaných do kampane a o majetkovom pozadí jej lídra?

Známka 1

Politická strana sama proaktívne zverejnila podrobné informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Líder strany vyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a poskytol aj kópie jeho daňových priznaní. Zároveň súhlasil z ich zverejnením.

Známka 2

Politická strana zverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane, alebo o tom dostatočne podrobne informovala na žiadosť Transparency. Líder strany vyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a súhlasil s jeho zverejnením. Kópie jeho daňových priznaní líder strany neposkytol.

Známka 3

Politická strana zverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane, alebo o tom dostatočne podrobne informovala na žiadosť Transparency. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

Známka 4

Politická strana nezverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Na žiadosť Transparency o tom informovala málo podrobne. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

Známka 5

Politická strana nezverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Neurobila tak ani na žiadosť Transparency. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

VÝDAVKY PRED OFICIÁLNOU KAMPAŇOU

Váha kritéria 10 %

Transparentnosť výdavkov pred oficiálnou kampaňou. Ako informuje politická strana o kampani pred vyhlásením volieb?

Známka 1

Politická strana vedie transparentný účet počas celého obdobia, na ktoré sa vzťahuje limit 3 milióny eur pre náklady v volebnej kampani (od 9.5.2019). Transparency poskytla podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 2

Politická strana si transparentný účet založila s väčším predstihom pred začiatkom oficiálnej volebnej kampane. Strana poskytla Transparency podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 3

Politická strana vedie transparentný účet len počas oficiálnej volebnej kampane, nie sú tak na ňom zachytené výdavky na propagáciu strany zo skoršieho obdobia, ktoré sa zarátavajú do limitu 3 milióna eur pre náklady volebnej kampane. Dostatočne podrobné informácie tejto o propagačnej kampani poskytla na vyžiadanie Transparency. Prípadne si

založila transparentný účet s väčším predstihom pred začiatkom oficiálnej volebnej kampane, Transparency však neposkytla podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 5

Politická strana vedie transparentný účet len počas oficiálnej volebnej kampane, nie sú tak na ňom zachytené výdavky na propagáciu strany zo skoršieho obdobia, ktoré sa zarátavajú do limitu 3 milióna eur pre náklady volebnej kampane. Informácie o tejto propagačnej kampani neposkytla ani na vyžiadanie Transparency.

ORGANIZÁCIA KAMPANE

Váha kritéria 10%

Organizácie volebnej kampane. Aká je úroveň informovanosti o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme a spolupracujúcich agentúrach?

Známka 1

Politická strana zverejnila dostatočne podrobné informácie o volebnej kampani, jej veľkosti, financovaní, volebnom tíme, poradcoch a spolupracujúcich agentúrach.

Známka 3

Politická strana nezverejnila informácie o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme, poradcoch a spolupracujúcich agentúrach. Sprístupnila ich na vyžiadanie Transparency.

Známka 5

Politická strana nezverejňuje na svojom webe informácie o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme, poradcoch a spolupracujúcich agentúrach. Nesprístupnila ich ani na vyžiadanie Transparency.

WEB KAMPANE

Váha kritéria 10%

Web kampane. Obsahuje web politickej strany informácie kľúčové pre rozhodovanie voličov (životopisy kandidátov, volebný program, majetkové pomery, volebná kampaň, volebné akcie)?

Známka 1

Súčasťou webu politickej strany sú aj informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov. Najmä úplný zoznam kandidátov a volebný program strany ale aj dostatočne podrobné životopisy lídrov kandidátky a kalendár volebných akcií, kde je možné sa stretnúť predstaviteľov strany. Strana tiež ponúka možnosť skontaktovať sa s jej predstaviteľmi prostredníctvom zverejnenia kontaktného formulára alebo e-mejlovej adresy alebo telefonického kontaktu.

Známka 3

Súčasťou webu politickej strany sú v obmedzenej miere aj niektoré informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov. Ponúka len nekompletný zoznam kandidátov, ak zverejnila životopisy lídrov, tak tieto nie sú dostatočne podrobné, prípadne chýba volebný program strany alebo prehľad volebných akcií, kde je možné sa stretnúť predstaviteľov strany

Známka 5

Politická strana na svojom webe neponúka takmer žiadne informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov.